

HE 104/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annettua lakia. Esityksen mukaan lakiin tehtäisiin ne viittaustekniset muutokset, jotka ovat tarpeen Euroopan unionin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevien suuntaviivojen osalta tehtyjen muutosten sekä uuden luonnonsuojelulain vuoksi. Euroopan unionin uusitut maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevat suuntaviivat ovat tulleet voimaan 1.1.2023 ja niitä on tullut soveltaa 1.7.2023 lähtien. Uusi luonnonsuojelulaki on tullut voimaan 1.6.2023.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan syksyllä 2024.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö	3
3 Nykytila ja sen arviointi	4
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	4
5 Lausuntopalaute	4
6 Säännöskohtaiset perustelut	4
7 Voimaantulo	5
8 Suhde muihin esityksiin	5
9 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	5
LAKIEHDOTUS	6
Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta	6
LIITE	8
RINNAKKAISTEKSTI	8
Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta	8

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annettu laki (15/2022) tuli voimaan 1.2.2023. Lailla kumottiin rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavista avustuksista annettu ympäristöministeriön päätös (1626/1991) sekä maakotkien porotaloudelle aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta annettu valtioneuvoston asetus (8/2002). Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annettua lakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 154/2021 vp) valmisteltaessa oli tiedossa, että esityksen oikeusperustana olevat valtioneuvoston päätökset ovat uudistumassa. Hallituksen esityksessä todetaan, että esityksen mukaisesti korvauksen, tuen ja avustuksen myöntämisperusteisiin tulitaiisiin tekemään tarvittavat muutokset siinä vaiheessa, kun uudet säännöt ovat tiedossa.

Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisen avustus ja tapahtuneiden vahinkojen korvaus myönnetään maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annetuissa Euroopan unionin suuntaviivoissa (2014/C 204/01, jäljempänä myös *maatalouden valtiontuen suuntaviivat*) tarkoitettuna, jaksojen 1.1.1.1. tai 1.2.1.5. mukaisena valtiontukena.

Maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuen suuntaviivat (komission tiedonanto 2022/C 485/01) on uudistettu ja ne on tulleet voimaan 1.1.2023 ja niitä on tullut soveltaa 1.7.2023 alkaen. Uudet suuntaviivat korvasivat maatalouden valtiontuen suuntaviivat 2014–2020 (2014/C 204/01).

Uusi luonnonsuojelulaki (9/2023) on tullut voimaan 1.6.2023.

Valmistelu on toteutettu virkatyönä ympäristöministeriössä. Hallituksen esitys on ollut lausunnolla 23.5.–3.7.2024 verkkopalvelussa www.lausuntopalvelu.fi.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä SEUT) 107 artiklan (1) pääsäännön mukaan sisämarkkinoiden kilpailua vääristävä tai sitä uhkaava valtion tuki on lähtökohtaisesti kielletty. Valtiontuella tarkoitetaan mitä tahansa julkisen vallan toimea, jolla tiettyjen yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan kilpailua vääristävällä tavalla.

Luonnonsuojelulailla rauhoitettujen eläinten aiheuttamista vahingoista yrityksille (ml. kaikki yritysmuodot) maksettavat korvaukset katsotaan lähtökohtaisesti valtion tueksi ja ne kuuluvat EU:n valtioneuvoston päätöksen piiriin. Tietyissä tapauksissa valtiontuet voidaan kuitenkin sallia. SEUT 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa luetellaan sellaiset tukitoimet, jotka voidaan erityisistä syistä ja tiettyjen edellytysten täytyessä katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi. Muutosesityksen kannalta olennainen asiakirja on Euroopan unionin suuntaviivat maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta (komission tiedonanto 2022/C 485/01), joka korvasi maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosiksi 2014–2020 annetut Euroopan unionin suuntaviivat (2014/C 204/01).

Maatalouden valtiontuen suuntaviivojen mukaan suojeltujen eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen tarkoitettua tukea voidaan maatalouden harjoittamisen yhteydessä myöntää SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti sisämarkkinoille soveltuvaksi, jos se

täyttää suuntaviivoissa vahvistetut yhteiset arviointiperiaatteet ja suuntaviivojen kohdassa 1.2.1.5 luetellut edellytykset.

3 Nykytila ja sen arviointi

Rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 3 §:n 2 ja 4 momenteissa viitataan Euroopan unionin suuntaviivoihin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 (2014/C 204/01), jotka ovat korvautuneet 1.1.2023 voimaan tulleilla maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevilla suuntaviivoilla (komission tiedonanto 2022/C 485/01). Muutokset kansalliseen tukijärjestelmään olisi tullut tehdä viimeistään 30.6.2023.

Uuden luonnonsuojelulain voimaan tultua, viitataan rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n 1 momentin kohdassa 1 kumottuun luonnonsuojelulakiin (1396/1996).

Maatalouden valtiontuen suuntaviivojen kohdassa 659 todetaan, että perustussopimuksen 108 artiklan 1 kohdan mukaisesti komissio ehdottaa jäsenvaltioille, että ne muuttavat nykyisiä tukijärjestelmiään siten, että järjestelmät ovat näiden päivitettyjen suuntaviivojen mukaiset viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2023. Maatalouden valtiontuen suuntaviivojen asiallinen sisältö ei nyt kyseessä olevilta osin ole muuttunut uusien suuntaviivojen myötä. Voimassa olevaan lakiin on kuitenkin syytä tehdä viittausteknisiä korjauksia. Korjaukset on tehtävä, sillä voimassa olevassa laissa viitataan kumottuihin suuntaviivoihin.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla korjattaisiin viittaukset korvattuihin suuntaviivoihin ja kumottuun säädökseen.

Ehdotuksella korjataan kolme teknisluonteista vanhentunutta viittausta. Viittausten korjaaminen selkeyttää sääntelyä ohjaamalla lainsoveltajat voimassa olevien komission tiedonannon ja luonnonsuojelulain pariin.

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia.

5 Lausuntopalaute

Lausuntoja pyydettiin 58 taholta Lausuntopalvelu.fi -palvelun kautta ajalla 23.5.–3.7.2024. Lausuntoja annettiin neljä. Lausunnon antoivat maa- ja metsätalousministeriö, Paliskuntain yhdistys, Suomen Kalankasvattajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen Metsästäjäliitto sekä valtiovarainministeriö. Lausuntopyyntö julkaistiin Lausuntopalvelussa.

Lausunnonantajilla ei ollut lausuttavaa esityksestä.

6 Säännöskohtaiset perustelut

3 §. *Euroopan unionin valtiotukilainsäädännön soveltaminen.* Pykälän 2 momentista ehdotetaan muutettavaksi viittaus kumoutuneisiin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettuihin Euroopan unionin suuntaviivoihin (2014/C 204/01) viittaukseksi 1.1.2023 voimaan tulleisiin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskeviin suuntaviivoihin (komission tiedonanto 2022/C 485/01).

Sama vanhentunut viittaus on pykälän 4 momentissa. Viittaus kumoutuneisiin maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annettuihin Euroopan unionin suuntaviivoihin (2014/C 204/01) ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi saman pykälän 2 momenttiin. Viittaus ajanmukaistettaisiin oikeusministeriön ohjeistuksen mukaisesti.

4 §. *Määritelmät.* Pykälän 1 momentin kohdasta 1 ehdotetaan muutettavaksi viittaus kumottuun luonnonsuojelulakiin (1096/1996) viittaukseksi voimassa olevaan luonnonsuojelulakiin (9/2023).

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että laki tulee voimaan syksyllä 2024.

8 Suhde muihin esityksiin

Tässä hallituksen esityksessä esitetyillä muutoksilla ei katsota olevan välittömiä vaikutuksia muihin vireillä oleviin hallituksen esityksiin. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on valmisteltu vastaavat maatalouden valtiontukien suuntaviivoista aiheutuvat muutosehdotukset rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annettuun valtioneuvoston asetukseen, jonka muutosten on tarkoitettu tulemaan voimaan lain kanssa samaan aikaan.

9 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain (15/2022) 3 §:n 2 ja 4 momentti sekä 4 §:n 1 kohta seuraavasti:

3 §

Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksen soveltaminen

Avustus ja korvaus myönnetään komission tiedonannossa maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukea koskevista suuntaviivoista (2022/C 485/01) tarkoitettuna, suuntaviivojen jaksojen 1.1.1.1. tai 1.2.1.5. mukaisena valtiontukena. Sääksen pesintään perustuva tuki myönnetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastus- ja vesiviljelyalalla annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 717/2014 tarkoitettuna vähämerkityksisenä tukena.

Tarkempia säännöksiä avustuksen, korvauksen tai sääksen pesintään perustuvan tuen myöntämisestä, myöntämisen edellytyksistä, maksamisesta, käytöstä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä avustuksen saajan velvollisuuksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella noudattaen, mitä 2 momentissa mainituissa suuntaviivoissa määrätään ja 2 momentissa mainitussa asetuksessa säädetään.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *rauhoitettulla eläimellä* luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkästä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 19.9.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen

edellytyksistä, maksamisesta, käytöstä ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä avustuksen saajan velvollisuuksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella sen mukaan kuin maa- ja metsätalouseläinten ja maaseutualueiden valtiontuesta vuosina 2014–2020 annetuissa Euroopan unionin suuntaviivoissa (2014/C 204/01) määrätään ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastus- ja vesiviljelyalalla annetussa komission asetuksessa (EU) N:o 717/2014 säädetään.

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *rauhoitettulla eläimellä* luonnonsuojelulain (1096/1996) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkästä;
- 2) *avustuksella* valtion varoista myönnettyä harkinnanvaraista rahoitusta rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemiseen;
- 3) *korvauksella* valtion varoista myönnettyä harkinnanvaraista rahoitusta rauhoitettujen eläinten aiheuttamien viljelys- ja eläinvahinkojen korvaamiseen;
- 4) *tuella* valtion varoista myönnettyä harkinnanvaraista laskennallista rahoitusta niiden vahinkojen korvaamiseksi, joita maakotka aiheuttaa porotaloudelle ja sääksi kalataloudelle.

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä avustuksen saajan velvollisuuksista voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella *noudattaen mitä 2 momentissa mainituissa suuntaviivoissa määrätään ja 2 momentissa mainituissa asetuksessa säädetään.*

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *rauhoitettulla eläimellä* luonnonsuojelulain (9/2023) nojalla rauhoitettua, luonnonvaraisena esiintyvää lintua ja nisäkästä;
- 2) *avustuksella* valtion varoista myönnettyä harkinnanvaraista rahoitusta rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemiseen;
- 3) *korvauksella* valtion varoista myönnettyä harkinnanvaraista rahoitusta rauhoitettujen eläinten aiheuttamien viljelys- ja eläinvahinkojen korvaamiseen;
- 4) *tuella* valtion varoista myönnettyä harkinnanvaraista laskennallista rahoitusta niiden vahinkojen korvaamiseksi, joita maakotka aiheuttaa porotaloudelle ja sääksi kalataloudelle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20